No. 1404 **Zaterdag 26 November 1910.** **27ste Jaargang**

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
Redactie en Administratie
Waterkant, Overzijde.
Oud No. 223. Nieuw No. 4.

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire. Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

Curaçao 25 November.

DE STROOHOEDEN-INDUSTRIE
IN
Ecuador en Peru.

door Dr. P. RIVET.

II.

De Hoeden van „Toquilla"-stroo.

De Bereiding van 't „Toquilla"-stroo.

Tabel I geeft een totaal ideé van de verschillende centra van vlechtnijverheid in Ecuador, Peru en Colombia, met aanduiding van de streken, van waar men de grondstof, d. i. het vlechtstroo betrekt.

De plant, die het „*toquilla*" stroo levert is de *Carludovica palmata*, aldus genaamd door de botanisten Ruiz en Pavon, die weer door anderen *Ludovia palmata* Pers., of *Salmia palmata* W. geheeten wordt, en behoort tot de soort der Paudanacaeën, familie der Cyclanacaeën. Zij heeft de gedaante van een kleinen palmboom, waaraan zij overigens onder botanistisch opzicht ook zeer nauw verwant is, en bereikt een hoogte van 2 tot 3 meter. Zij groeit in het wild zoowel in de vochtig-warme kuststreek langs de Stille Zuidzee in Ecuador, als in de wouden van het Amazone-gebied. In deze laatste streek is de plant bekend onder den volksnaam van „*bombonaje*"

Naar het zeggen bestaan er 5 of 6 verschillende soorten van. Nergens is zij onder geregelde cultuur gebracht. Zooals men in tabel I gemakkelijk zien kan, wordt tot nu toe bijna uitsluitend de plant uit de provincie Manabí geëxploiteerd. Als afkomstig uit de Amazone–vlakte wordt alleen het stroo van Napo ter plaatse zelf verwerkt, dient het stroo van Gualaquiza om het dorp Sigsig, in een vallei van de Andes gelegen, van vlechtmateriaal te voorzien, en komt het stroo van Zamora, Chito en Zumba soms te Loja ter markt, maar wordt nagenoeg de geheele productie ervan over den landweg naar Peru uitgevoerd.

Door de volgende reeks bewerkingen worden de vlechtvezels aan de plant onttrokken. Terwijl men een stuk van den bladsteel van 5 tot 8 cM. lang er aan laat, snijdt men de jongste bladeren af, want deze alleen kunnen dienen. Men snijdt ze af nog vóór ze zich ontplooien, maar toch nadat ze reeds zóóver zijn, dat ze op het punt zijn zich te ontplooien. Zij hebben dan precies den vorm van een gesloten waaier. Bij voorkeur zoekt men die stammen uit, die in het half–duister van het kreupelhout staan, omdat de bladeren ervan langer en blanker zijn; van elk blad snijdt men vervolgens de 3 of 4 buitenste bladplooien of sluitbladeren weg, want dat deel is te grof, om goed stroo te leveren en veel te groen om gebleekt te kunnen worden. Zoo ook snijdt men de 2 of 3 binnenste bladplooien uit het hart van het blad weg, omdat deze niet sterk genoeg zijn, om een stevig vlechtstroo te leveren. (Als men nu aan de vergelijking van den gesloten waaier blijft denken, kan men ook het volgende, zelfs zonder de verklarende tekstfiguren, best begrijpen.— P.A.E.) Als dat gedaan is, snijdt men van de verdere overblijvende bladplooien, die als een waaier liggen toegevouwen, overlangs op zij aan elken kant de buitenste randjes af, beginnend bij den bladsteel en zoo voortgaande naar de punt. Om dit te doen, boort men met een naald, of beter nog met een kleine els of priem, een gaatje in het blad even boven den bladsteel en splitst of striept van onder naar boven in de richting van de vezels. Zijn van weerszijden die buitenrandjes van alle bladplooien afgesneden en weggeworpen, dan schiet er van elk dichtgevouwen blad dus alleen het middelste deel over, dat zooveel plooien als het blad heeft ook evenveel vezels of liever reepjes vormt, die allen samen nog aan de bladsteel vastzitten. Dat noemt men een „*cogollo*".

Verschillende „*cogollos*" worden nu tot een bundel aan den bladstengel vastgehouden en in een pot met kokend water gedompeld. Op het oogenblik der indompeling houdt het water voor een oogenblik op met koken, dan wacht men tot het opnieuw begint te koken, en laat de bladeren zelfs eenige oogenblikken in het water koken; daarna haalt men ze uit 't water, schudt ze flink uit, om het water er zooveel mogelijk uit te verwijderen en hangt ze aan een gespannen koord te drogen. Hierbij draagt men zorg, van elk blad de verschillende vezels of reepjes een voor een van elkaar los te maken, anders zouden zij aan malkaar blijven vastkleven. Het drogen moet in de open lucht geschieden, maar in de schaduw, ten minste in den beginne. Eerst na verloop van één dag ongeveer mag men de „*cogollos*", om ze nog meer te bleeken, aan het zonlicht blootstellen. Als men de blaren een nog mooiere blanke kleur wil geven, mengt men daarvoor het sap van citroen of lemoen in 't water, waarin men de bladeren laat koken. Naarmate de bladeren beginnen te drogen, krullen de buitenranden van elk reepje over de geheele lengte van zelf naar binnen om, zoodat elke vezel, die tevoren ongeveer 13 m.M. breed was, ten slotte nà het drogen niet meer dan 1 of 2 m.M. is en in werkelijkheid de gedaante van een stroohalm heeft aangenomen. Alleen in deze gedaante,— (dus al de halmen van éénzelfde blad nog vastzittend aan den uitgedroogden bladstengel,) — wordt de „cogollo" aan den vlechter verkocht.

De vlechter moet de uiterste punten van elk blad over een lengte van 8 c.M. afsnijden, die waardeloos zijn en aan de zijde van den bladsteel een lengte van 5 c.M. van den vezel wegwerpen. Wat er dan overschiet, kan alleen dienen voor het vlechten.— Eén „cogollo" weegt ongeveer 15 gram en bestaat gemiddeld uit 28 halmen of vezels. De lengte van die vezels bedraagt van 50 tot 60 c.M. Maar ik heb er ook wel gemeten, die 75 c.M. lengte hadden.

Voor de heele dure hoeden, waarvan de vlechtvezels heel fijn moeten zijn, neemt men, ofwel de meer fijnere vezels van het toquilla" stroo, die men verkrijgt [illegible] er een grooter stuk van de boorden van de bladplooien als waardeloos weg te snijden, ofwel, en dit is meer gebruikelijk, men neemt de vezels nadat ze gedroogd zijn en verdeelt of striept ze overlangs in dunnere vezels.

De prijs van het „Toquilla-stroo."

De prijs van het „toquilla"stroo hangt af van de herkomst, van de kleur, de lengte, de dikte, en het aantal van de vezels van elke „cogollo". Men verkoopt het stroo bij het gewicht.

Om het volgende beter te kunnen beoordeelen, is vooraf een verklaring noodig over de geldswaarde in Ecuador en Peru. De eenheidsmunt in Ecuador is de „sucre" en in Peru de „sol." Zoowel de „sucre" als de „sol" bestaan uit 10 realen. De „sucre" en de „sol" komen overeen met onze zilveren munt van den rijksdaalder, maar in den wisselhandel zijn ze maar 1,25 gld. waard. De real lijkt op onze kwartjes, maar is feitelijk maar 12,5 cent waard. Het quintal in Ecuador is gelijk aan 46 K.G. en bestaat uit 100 ponden elk van 460 gram.

Het toquillastroo van Manabí wordt op de markt te Jipijapa en Montecristi voor 25 sucres het quintal van 46 K.G. verkocht en op de markt van Guayaquil voor 25 tot 30 sucres. — (detailprijs.) Op de markt te Cuenca maakt dit stroo een prijs van 40 tot 45 S. wegens de onkosten van transport, soms stijgt het tot 80 S Gedetailleerd betaalt de hoedenvlechter het stroo met 6 tot 10 realen per pond van 460 gram. In Peru is datzelfde stroo op de markt van Catacaos 2 tot 3 Sucres per K.G. waard. wat gelijk staat met 92 tot 130 S. per quintal.— Het stroo van Gualaquiza maakt zelden een hoogeren prijs dan 25 S. per quintal, niettegenstaande de hooge vrachtkosten; en detail verkoopt men het voor 2 tot 6 real per pond. Van dien betrekkelijk lagen prijs draagt de groenachtige kleur van het stroo de schuld. het is evenwel buitengewoon buigzaam en lenig. Het stroo van Zamora heeft geen vaste prijs op de markt te Loja. Nooit stijgt het boven de 6 real per pond of 60 S. per quintal, het daalt soms tot 20 S.— De kleur er van is ietwat rood of oranje; maar men roemt het als bijzonder lenig. fijn en lang. Het stroo van Zumba en Chito heeft dezelfde eig[illegible]pen en wordt op die laatste [illegible] voor 40 S. per quintal verkocht, maar des ondanks voeren de bewoners het liever uit naar Catacaos (Peru) en wel in groote hoeveelheid om dezelfde reden, waarom ze hun tabak daarheen uitvoeren, nl. om zich in ruil daarvoor zout en andere levensbehoeften te koopen. Op de markt in Peru, waar het in concurrentie komt met het veel betere stroo van Manabí, kan het geen hoogeren prijs bedingen dan één real per pond of 10 S. per quintal.

Na aldus kennis gemaakt te hebben met de grondstof of het vlechtstroo, gaan we nu een vluchtigen blik slaan op de verschillende centra dezer industrie.

SPREUKEN.

Mijn zoon, als gij mijne woorden aanneemt en mijne geboden wegbergt bij u, zoodat uw oor luistert naar de wijsheid, neig dan uw hart om de verstandigheid te kennen.

Reorganisatie
DER
Belastingen.

Er begint schot te komen in de zoozeer gewenschte wijziging van ons nieuw belastingstelsel.

De Gouverneur heeft weder 3 Ontwerpen ingediend bij den Kolonialen Raad:

1o. *Verordening tot afschaffing der leges.*

Voor de afschaffing pleiten de gronden, in de memorie van antwoord, dd. 3 October 1910, betreffende de verordening tot wijziging der Zegelverordening 1908 vermeld en, volledigheidshalve, hier herhaald.

Het komt voor, dat er bij strenge toepassing der zegelwet geen reden bestaat naast zegelrecht leges te vorderen.

Beide heffingen dragen hetzelfde karakter en vloeien thans, anders dan vroeger, in de koloniale kas.

Dikwijls drukken de tegenwoordige leges zwaar.

De bedragen van f 2,50, f 2.— en f 1.—, naar de tegenwoordige regeling op Curaçao te betalen respectievelijk voor eenvoudige certificaten, legalisatiën en permitten, zijn te hoog.

Tegen de heffing is bovendien aan te voeren, dat, althans wanneer ze niet door plakzegel geschiedt, er weinig controle is op den comptabelen amtenaar.

De opbrengst der leges, die na de invoering van het nieuwe belastingstelsel en de daarmede gepaard gaande afschaffing der havengelden tot op meer dan de helft is verminderd, kan op f 700.— 's jaars gesteld worden.

Voor zooveel noodig zij hier medegedeeld, dat leges gevorderd worden:

op Curaçao, Aruba en Bonaire, krachtens tarief gearresteerd 28 Maart 1828 [Verzameling Publicatiebladen No. 126);

op Sint Eustatius, krachtens tarief gearresteerd 12 November 1829 (Verzameling Publicatiebladen No. 49);

op Sint Martin, krachtens tarief gearresteerd 28 December 1829 (Verzameling Publicatiebladen Sint Martin No. 23).

TABEL I.

De Industrie van stroohoeden-vlechten bestaat in:				Met vlechtstroo afkomstig van
LAND.	STREEK.	PROVINCIE	PLAATSEN.	
ECUADOR.	KUSTSTREEK van de ST. ZUIDZEE.	MANABI.	Jipijapa, Montecristi. Santa Ana.	MANABI.
		GUAYAS. . . .	Santa-Elena, Mangar-alto.	MANABI.
	VALLEI in de ANDES.	AZUAY.	Llacao, Paute, Gualaceo, Cuenca.	MANABI.
			Sigsig.	GUALAQUIZA. (Amazone.)
		CAÑAR.	Biblian, Azogues, Deleg, Chuquipata.	MANABI.
		PICHINCHA.	Tabacundo.	MANABI.
		LOJA.	Loja, Catacocha, Gonzanamá.	MANABI en soms ZAMORA, CHITO, ZUMBA.
	AMAZONE-STREEK.		Santa-Rosa.	NAPO. (Amazone.)
PERU.	DEPARTEMENT van PIURA.		De omstreken v. Catacaos.	MANABI en soms CHITO, ZUMBA. (Amazonen.)
COLOMBIA.	PROVINCIE van ANTIOQUIA.			ANTIOQUIA.

Uit 'n klein Garnizoen.

MILITAIRE SCHETS
VAN
Luit. CLOCKENER BROUSSON.
(INGEZONDEN.)

I.

't Was maar 'n doodsch stil plaatsje, dat stedeke Geertruidenberg! Had er geen bataljon in garnizoen gelegen, de inwoners zouden er uit getrokken zijn! Onze kolonel, de commandant van het zesde, beschouwde 't dan ook als 'n soort van strafkolonie en verbanningsoord, maar verbéteren deden er z'n ondeugds niét!

Verveling is nu eenmaal de zéér intieme vriendin van meneer Satan en er waren te Geertruidenberg 'n hóóp kroegjes, die goéd floreerden!

Doch laat ons met ons verhaal beginnen.

't Was dan 'n warme Augustusdag geweest. De zon neeg ten onder en 't werd langzamerhand donker, stil en leeg in de straten. Slechts énkele petroleumpitten zouden straks als gloeiende sprijkers 't duister doorboren, want óók met de verlichting zag 't er in mijn tijd treurig uit.

Over het ruime, zeer schilderach-

2o. *Verordening tot wijziging der Gebruiksbelastingverordening 1908.*

In de memorie van antwoord betreffende de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1911 werd door den Gouverneur medegedeeld, dat de Koloniale Raad spoedig een definitief antwoord mocht verwachten op het schrijven dd. 10 Augustus 1909 der commissie van rapporteurs omtrent de verplaatsing der grens van belastingplichtigheid voor de gebruiksbelasting.

De practijk heeft thans uitgewezen, dat die grens moet worden veranderd, reden waarom een voorstel tot wijziging der verordening hierbij wordt ingezonden.

In de eerste plaats toch heeft de ondervinding, bij de aanslagregeling en de invordering opgedaan, geleerd, dat de last, de omslag en de arbeid verbonden aan het belasten van kleine perceelen niet in verhouding staat tot de opbrengst der belasting.

Van 1878 aanslagen naar den grondslag huurwaarde op het eiland Curaçao b. v. betreffen niet minder dan 806 perceelen een huurwaarde van f 120. — of minder, terwijl deze laatste aanslagen slechts voor een bedrag van ± f 2.000. — zijn begrepen in het totaal der belasting naar dien grondslag, ad ± f 14.000.—

Juist de aanslagregeling dezer kleine, elk afzonderlijk door den beschrijver op te nemen, perceelen geeft, niet het minst door de herhaalde verhuizingen, veel last. Ook de invordering gaat met veel kantoorwerk gepaard, terwijl het resultaat onbevredigend is, daar over 1909 voor bovenbedoelde kleine perceelen een bedrag van ± f 800.— als oninbaar zal moeten worden afgeschreven.

Deze laatste omstandigheid schijnt er bovendien op te wijzen, dat de klasse, die als regel de bedoelde kleine perceelen bewoont, niet in de termen valt en te veel van de hand in den tand leeft, om bij te dragen in eene directe belasting, die op gezette tijden moet worden betaald.

In bovenbedoeld schrijven der commissie van rapporteurs werd in overweging gegeven het bedrag der vrijstelling te bepalen op f 100.— à f 120.— voor Curaçao en voor de overige eilanden naar verhouding; voorts om de aftrek te verhoogen voor Curaçao met f 20. — en voor de andere eilanden naar evenredigheid.

De Gouverneur wil in de richting der [illegible] van de vrijstelling zoo ver mogelijk gaan en stelt dus voor in artikel 12 het cijfer f 72.— voor Curaçao te brengen op f 120. —

Doch tegen verhooging van den aftrek moet hij bezwaar maken. Naar zijne meening worden de gebruikers der perceelen van f 120.— f 240. — bij den bestaanden aftrek van f 52. — door eene belasting van slechts 5 % (en minder voor gezinshoofden volgens artikel 16) niet te zwaar gedrukt.

Verhooging ook van den aftrek heeft bovendien voor elke f 10.— eene vermindering in opbrengst van ± f 600.— ten gevolge.

Bij verhooging der vrijstelling alleen is het verlies dat de kas lijdt betrekkelijk gering n. l. f 1.700—, als volgt becijferd:

Volgens de leggers valt vrij:

voor	Curaçao	f 2.000.—
„	Aruba	„ 300.—
„	Bonaire	„ 120.—
„	St. Martin	„ 130.—
„	St. Eustatius	„ 40.—
„	Saba (begroot)	„ 40.—
	Samen	f 2.630.—
af oninbaar		„ 930.—
	Rest	f 1.700.—

Ter vermijding van administratieven omslag is het voorts hoogst wenschelijk, dat geen belasting naar den grondslag electrisch licht worde geheven voor lampen aan woningen of perceelen, die op grond van artikel 12 zijn vrijgesteld van belasting naar den grondslag huurwaarde.

Het zijn de artikelen 54 en 75 (voor onstaan en vervallen der belastingplichtigheid in den loop van het dienstjaar), die voor electrisch licht in kleine perceelen veel last veroorzaken.

Bovendien drukt de belasting de gebruikers dier perceelen zwaar.

Het verlies, dat hierdoor zal worden geleden, wordt begroot op f 100.—, waardoor dus het financieel nadeel dat deze verordening op zich zelve in totaal zou veroorzaken op f 1.800. wordt gebracht.

3o. *Verordening tot wijziging der Algemeene Verordening I. U. en D. 1908.*

Blijkens de memorie van toelichting op de ingediende ontwerp-verordening tot wijziging der Gebruiksbelastingverordening 1908 zou de voorgestelde wijziging aan de koloniale kas een nadeel bezorgen van f 1.800.—

Waar de tegelijkertijd voorgestelde afschaffing der leges eene bate van f 700. — zou doen verloren gaan en de verordening dd. 26 October 1910 (P. B. 1910 No. 53) de opbrengst der zegelbelasting met een op f 300. — begroot bedrag zal doen dalen; acht ondergeteekende zich verplicht naar een equivalent voor dit totaal verlies van f 2.800.—om te zien.

Waar de bedragen die het Moederland subsidieert steeds grooter worden (voor 1911 naar de ingediende ontwerp-wet weder f 17 273.— meer dan voor 1910) gaat het niet aan de bijdrage door de kolonie zelven in de kosten harer huishouding te verminderen.

Als equivalent wordt voorgesteld de verhooging van het invoerrecht op tarwe- en roggemeel, door te brengen van f 0.35 de 90 K.G. f 0.55 de 100 K.G., wat de opbrengst van ± f 7.800. — tot 1.000. —, dus met f 3.200.—zal en stijgen.

Dit artikel mag voor verhooging aanmerking komen.

Het wordt op alle eilanden geconsumeerd door de geheele bevolking, k door de lagere klassen, welke or de voorgestelde wijziging der bruiksbelastingverordening zullen rden gebaat.

De cijfers der ingevoerde hoeveel den tarwe- en roggemeel zijn zeer abiel.

In de jaren 1905 t|m 1909 werd geregeld ± 2 millioen K. G. ingevoerd [waarvan ± 450.000 K. G. op de Bovenwindsche eiland].

Gewezen worde op de tegenstelling met de cijfers voor *maismeel*, welke in bovengenoemd tijdvak op het eiland Curaçao van 7 millioen K. G. tot 1 millioen 600.000 K. G. varieerden.

In slechte oogstjaren wordt veel maismeel ingevoerd en met het oog daarop is eene verhooging voor dit artikel, het volksvoedsel bij uitnemendheid, minder gewenscht dan de thans voorgestelde verhooging voor tarwe- en roggemeel.

CORRESPONDENTIE

Aruba 19 Nov. 1910.

Gisteren hield de *Aruba Goud Maatschappij* een algemeene vergadering om de aandeelhouders de voorwaarden mede te deelen onder welke het Gouvernement bereid is een concessie voor 10 jaar toe te staan.

De van wege het Gouvernement voorgestelde wijzigingen in het oude contract, dat voor het overige onveranderd blijft, zijn de volgende:

In plaats van 5%, zooals vroeger, zal de Maatschappij 7½% retributie in de netto winst uitbetalen aan de Koloniale Kas.

¼ van de netto winst moet elk jaar worden afgezonderd ter uitbreiding van het werk en tot het doen van onderzoekingen; de Maatschappij is verplicht dit ¼ der zuivere winst ook werkelijk voor bovenvermeld doel te besteden.

De 7½% retributie geschiedt na aftrek van dit 4de deel der netto winst.

De verhooging der uitbetaling aan de Koloniale kas komt dus feitelijk hier op neer, dat vroeger 50 Gld. van elke 1000 Gld. werd betaald en voortaan 7½% van de fl. 1000—250 = fl. 750, of fl. 56.25 zal moeten worden uitgekeerd.

Ten slotte is bij het oude contract nog een geheel nieuw artikel gevoegd

„De voorwaarden waaronder de stukarbeiders (tributen) werken, moeten vooraf door den Gouverneur worden goedgekeurd.”

Daar de aandeelhouders geen bezwaar hadden tegen deze voorwaarden werd het Bestuur der *Aruba Goud Maatschappij* door de Algemeene Vergadering gemachtigd de overeenkomst met het Gouvernement voor den duur van 10 jaar te sluiten.

Bonaire, 18 Nov. 1910.

Met leedwezen zullen wij hedenavond ons aller vriend, de Heer J. A. SNIJDERS JR., Kapitein der Artillerie, weder naar Curaçao zien vertrekken.

Z.W.E.G. heeft drie weken lang op Bonaire vertoefd en het Hollandsch element onzer bevolking krachtig versterkt. Wij wenschen hem een goede voorspoedige reis.

De Afdeeling Bonaire van de Groep „Nederlandsche Antillen” van het A. N. V. heeft ook haar Hollandsch Avondje gehad. De Openbare School, welwillend voor dit doel afgestaan, was in een feestzaal omgetooverd, De opkomst was zeer groot. De Heer Gezaghebber en Echtgenoote woonden de vergadering bij en werden met het *Wilhelmus* begroet bij hun komst. De Onder-Voorzitter opende de vergadering, en heette den Gezaghebber en allen aanwezigen hartelijk welkom.

Eenige jeugdige muziekliefhebbers speelden toen een paar nummers, waarna Mejuffrouw A. VAN DEN BERGHE met haar prachtgeluid een heerlijk lied zong, met pianobegeleiding van Mevrouw H. J. C. BODENSTAF-HELLMUND, de Heer HELLMUND gaf hierna een stukje op de pianola.

De Heer SNIJDERS verkreeg hierna het woord.

Spreker herdacht de aangename dagen reeds vroeger onder zijne goede vrienden op Bonaire doorgebracht, bracht hulde aan den Heer KRIJT voor diens krachtig werken in den geest van het A. N. V. en sprak den wensch uit, dat de Voorzitter en het nieuwe Bestuur der Afdeeling-Bonaire met den zelfden geest bezield zouden blijven.

Daarna bracht de Heer SNIJDERS het lichtbeeldentoestel in werking en gaf ons eenige „Kijkjes in Nederland” alsmede een volledig overzicht van de „Juliana-feesten te Amsterdam.” Na de pauze zong weder Mejuffrouw VAN DEN BERGHE, begeleid eerst door Mevr. HELLMUND, later door Mevr. VAN ROMONDT, die ten slotte ook zelf een lied ten beste gaf.

Nog een woord van dank van den Heer SNIJDERS, en het „*Hollandsch avondje*” behoorde weder tot verleden.

Acht dagen later werd door den Heer SNIJDERS opnieuw een muziekavondje gegeven ten afscheid aan Bonaire.

Het ga den Heer SNIJDERS wel, wij hopen Z.W.E.G. nog wel eens op Bonaire terug te zien.

Vervalsching van Levens- en Genotmiddelen.

Na de verzuchting: „alles wordt tegenwoordig duurder!” mag men nog een andere laten hooren, en wel deze: „Wat krijgen we dan nog voor ons geld”.

Als bij de stijgende prijzen van melk, vleesch, koffie, enz. door de leveranciers er ook voor gezorgd werd, tenminste goede kwaliteit te leveren, zou men zich tot zekere hoogte er mee kunnen verzoenen.

Het tegendeel is evenwel meestal 't geval.

Wat er zooal met melk gebeurt die in de steden ten verkoop wordt aangeboden, leert een artikel uit „Ons Blad”, R. K. Nieuws- en Advertentie blad voor N. H. Het blad geeft een uittreksel uit een Rapport omtrent melkverontreiniging, gebruik van melk van zieke dieren enz.

Wat wij hier te lezen krijgen is soms walgelijk vies. En het wijst er tevens op, hoe niet genoeg herhaald kan worden: kookt uwe melk voor het gebruik.

Dit wat betreft onze melk.

Nu nog iets omtrent de vervalschingen van andere levens- en genotmiddelen. Te dien opzichte is in het laatst der vorige maand heel wat aan 't licht gekomen door een tentoonstelling van vervalschte waren, in de Stadsgehoorzaal te Leiden.

Wanneer men de daar uitgestalde artikelen zag, kwam men tot de conclusie dat de arbeiders weinig eten en drinken, wat niet vervalscht is.

Uitgezonderd dan misschien het brood uit hunne coöperaties. Tenminste, als het bestuur niet van te voren is beetgenomen door den leverancier, bij het koopen van meel. Vandaar dat de groote Katholieke bakkerij „Assumptio” te Amsterdam pas absoluut zuiver brood kon waarborgen, toen ze zelf ook een molen in gebruik nam, waar ze haar zelf gekocht graan liet malen.

Maar al het overige! Men kijke dit lijstje eens in:

Tarwemeel, wordt vervalsch met: gips.

Rijstmeel word vervalscht met zand en marmergruis.

Suiker, wordt vervalscht met: gips, soda en meel.

Raapolie, wordt vervalscht met: goedkoope minerale olie.

Reuzel, wordt vervalscht met: water, meel en katoenpittenolie.

Rundvet, wordt vervalscht met: stearine, water en boorzuur.

Margarine, wordt vervalscht met: water, soms met 35 pCt.

Koffieboonen bakt men van klei, uitgetrokken boonen worden met gekleurde suiker weer bruikbaar gemaakt, enz.

Wie vervalscht nu al het bovengenoemde?

Heel veel komt in bovengenoemden toestand kant en klaar uit de fabriek.

Heel veel ondergaat op den weg, dien het door loopt, van den eersten leverancier naar den grossier, en van daar naar den tusschen- en den kleinhandel, nog een heele behandeling.

Ieder wil er zooveel mogelijk aan verdienen, en daarom maar, zooveel mogelijk: geknoeid.

Wat is hiertegen te doen?

Niet meer daar koopen. Of gaan naar een groote zaak, waar tegen iets duurderen prijs ook de betere standen hun waren betrekken, óf coöpereeren en zelf uit de eerste hand de waren betrekken.

Op deze wijze is misschien ten slotte de middenstand er toe te brengen, dat hij zijn individualistisch standpunt verlate, zich organiseere, zelf coopereere en zoo zijn functie in de maatschappij goed vervulle: tegen billijken prijs goede waar te leveren aan de menschen, die met hard werken, een klein loon en veel zorg het hoofd boven water moeten houden.

De Voorhoede.

Een Israeliet over de aanvallen op den Paus.

Een Joodsche professor aan de universiteit van Breslau heeft aan de *Schlesische Volksztg*, in naam zijner vrienden een brief gezonden, waarin deze o. a. zegt:

„Ik heb gisteren het verslag gelezen van de protestvergadering, georganiseerd door de katholieken van Berlijn tegen de rede van den burge-

---

tige Marktplein, aan welks korte zijden zich 'n fraaie katholieke en protestantsche kerk trotsch verheffen, kuieren slechts enkele soldaatjes naar de „Vereeniging” 1), terwijl die jeugdige korporaal dáár, haastig naar zijn „Tehuis” 2) stapt. De zangclub zal er vanavond eenige liedjes uit *voor Janmaat en Soldaat* 3) instudeeren en vriend Barlage, de musikale specialiteit van het Bataljon, heeft de leiding.

Als dan onze gestreepte zoon van Mars halt houdt voor 'n klein huisje, waar reeds stichtelijk orgelspel 'm verwelkomt, vervolgen wij onzen weg, die langs „het spoor”, en over „de brug”, naar 't dorp Raamsdonkveer voert.

1) De Katholieke Militaire Vereeniging, een gezellig zaaltje, waar de jongens goed opgeborgen waren.

2) Het Protestantsche Militaire Tehuis, een kleine inrichting, door een boekbinder beheerd.

3) *Een Liederenbundel voor Leger en Vloot, voor School en Volk, waarvan thans reeds 110 duizend exemplaren verspreid werden. Weldra ziet bij de Firma N. J. Boon te Amsterdam 'n geheel omgewerkte nieuwe uitgave van dien bundel 't licht, 't z g. ORANJE-BOEK „VOOR JANMAAT EN SOLDAAT”, op tuniek-zakformaat en met 'n stevigen oranje-omslag. Er zal een Luxe-Uitgave à 25 cent en een Goedkoope editie à 10 cent per exemplaar in den bundel worden gebracht. — Zij, die belangstellen in de verdediging des lands, zullen in dien bundel, behalve liederen, óók nog een en ander vinden de moeite van het lezen en overdenken waard. Ik hoop dan ook, dat tienduizenden buiten de Weermacht zich 't Oranjeboekje zullen aanschaffen.*

dáár, dat licht recht voor u, is groote herberg van moeder Huysmans. De officieren hebben er in 't kleine kamertje links hun „tafel” en komen juist, zich hopeloos vervelend, over den straatweg aangeslenterd.

Het is voor die heeren geen leven in dat Geertruidenberg, waar men den lángen duur zeker ménschenschuw of málende worden moet.

Iéder, die er geplaatst wordt, heet van stónden af aan moeite, om er weer vandáán te komen! Sómmigen lukt 't gáúw, ánderen eerst héél laat! Ik zelf wist bij tijds naar Idië te ontstappen! Ik zeg „bijtijds”, want zoo jóng als ik was, kreeg ik reeds 't *spleen* en begon ik me in Nietzsche 1] en Karl Marx 2] te verdiepen!

Maar laten we bij moeder Huysmans binnengaan. In de ruime gelagkamer zitten boeren van „'t Veer” 3) en eenige militairen uit „den Berg” 4].

„Verdónk!” zegt een der miliciens, „wille we nie 'n partie speule?”

„Jóu” zegt de ander, 'n stevige „pant” 5], „dat zal er om spânne, ge speult altied zoo fortuinlik, da' 'k 't tóch teuge oe afleg!

„Kóm, 'k geef oe tien punte voor!”

*) Een bekend schrijver en denker, in 1844 te Rocken bij Lützen geboren en 26 Augustus 1900 te Weimar krankzinnig overleden, wiens interessante beschouwingen zéér gevaarlijk zijn en pas op veel rijperen leeftijd kunnen „verdouwd” worden.

2) De uitvinder van Historisch Materialisme, de Apostel der orthodoxe Sociaal Democratie en 'n antipode van Nietzsche.

3) Raamsdonkveer.

4) Geertruidenberg.

5) Bijnaam van de lui van 't Veer.

„Verdónk, laat oe eiges nié kenne, anders speul ikke!” roept 'n oud boertje, met 'n grimmig boosaardig gezicht.

„Speulde gij dan maar, Nillesoom; ik zij er niet teuge opgewasse!

En 't oude boertje neemt driftig de keu in handen en stoot op z'n echt-Braubantsch den eersten stoot over losband, 't geen den jeugdigen landsverdediger een, „dat lápdegel” ontlokt.

Enkele boeren staan rondom het biljart en maken hun òp- en aanmerkingen, tot gróóte ergernis van onzen braven milicien, die eindelijk 'n driftig: „Hou d'oe eige toch stíl, bemoei d'oe met d'oe eige bemoeisels!” uitstoot.

„Dà za 'k wel doèn ook, moar as ik tòch wa zegge wil, za 'k 'toé niet eerst vroage, ziéde!” is 't ruziezoekerig antwoord.

Tòch bewaart 'n ieder nu voorloopig 't eerbiedig stilzwijgen, zoodat Dien, de frissche deern, die moeder Huysmans in 't bedienen helpt, uitroept:

„Er goat zékers 'n dominie voorbie!”

Die twee ouwe boeren, daaraan 't tafeltje in de hoek, schijnen intusschen èrnstig over 'n kind of klein varken te prakkizeeren. Het wordt tenminste niet bepaald duidelijk uit de plotselinge uitroep van den een:

„As ge 't jong góéd wil houwe, mot de ge wat fiene blom van zwóavel deur z'n vrete doen, dan zal ie gien óeverval meer kriege!”

De stilte is er door verbroken en de spelers worden nu weer los van tong. Nillesoom heeft, zooals de soldaat zegt, het partijtje bijna leelijk aan z'n broek en zal zóó „'n rondje van zeúve” moeten geven. Grinnikend om 't booze gezicht van den gierigen ouwe, slurpt Verdonk z'n „kloartje” vast uit.

Het is nog vroeg, pas negen uur, want 't blaast daar juist „taptoe” in den Berg, maar enkele soldaten gaan tóch al „onder de wal”, terwijl de overigen om de groote ronde tafel blijven keuvelen.

„Doar hedde onze „brigges”1) ook!” zegt 'n boer, als 'n lang korporaal-scherpschutter binnenkomt.

IJze Kooistra, 'n Fries van geboorte, is 'n flinke jongen met open gelaat en heldere oogen. Hij „klopt goed dienst”, maar helaas hij heeft één zéér groot gebrek, hij drinkt dikwijls méér dan hij verdragen kan. Hij werd dan ook om dié reden van Breda naar Geertruidenberg overgeplaatst.

Net alsof in den Berg geen jenever te krijgen was!

Onze Kooistra nu wordt gevolgd door 'n zeventienjarig korporaaltje, zóó van de „bakkerij”2). Het kereltje is van aanzienlijke familie en heet Jhr. van Hatert tot Veldhuijzen. Zijn vader, 'n arm gepensionneerd Indisch ritmeester, heeft kòsten noch moeite gespaard om z'n éénigen jongen en oogappel als adelborst te Willemsoord geplaatst te krijgen, doch onze Henri had nóóit willen leeren, was daarenbóven 'n bedorven eigenzinnig kind en ten einde raad, was hij naar Kampen gezonden.

Tot z'n ongeluk was de jonge korporaal nu hier bij het Bataljon te Geertruidenberg verzijld en reeds vrij wel op weg om te kèlderen. Papa was intusschen overleden en de arme moeder, die zich zéér bekrimpen moest, is zwak genoeg om haar deugniet telkels postwisseltjes te zenden, die hem en z'n vrienden dan bijna geregeld 'n „douw”3) bezorgen, mééstal voor „mankeeren”.4)

1) „Brigges” van brigadier”, zooals de korporaals weleens familiaar genoemd worden.

2) Het Instructie-Bataillon te Kampen.

„Bonsoir mes amis!” zegt Henri bij 't binnentreden met 'n zekere „sju” salueerende.

„G'n ávond, jonker!, zóó Sjors” — dat was de bijnaam van vriend Kooistra — „zit de ge ze weêr in paar ármpies uit te draaie?”1) zegt Verdonk.

„D'as nog al wiedes!” antwoordt „Sjors” lakoniek eerlijk, terwijl hij Verdonk 'n vriendschappelijke ribbestoot geeft.

De beide korporaals spelen nu eerst 'n partij „pot”, met drie boeren van 't Veer, en natuurlijk wint Henri van Hatert, die al jòng 'n matador op 't biljard is, dánk zeker de groote cafe's in Den Haag — z'n schoone geboortestad. —

De militairen krijgen nu ieder 'n borreltje „van de partij”, drinken er nòg eentje van 'n vrij gegoed boerenzoon-milicien, terwijl Henri tot besluit, als *grand seigneur*, 'n rondje betaalt voor àl de aanwezigen.

(*Wordt vervolgd.*)

3) Straf.

4) Onwettig absent zijn.

1) Klaploopen op 'n andermans beurs

meester Nathan te Rome. Ik gevoel mij gedwongen u te verklaren, dat ik, ofschoon niet katholiek, maar geloovig en overtuigd Jood, mij geheel aansluit bij dat protest. Sedert eenige dagen heb ik gesprekken gehad over de rede van Nathan met een invloedrijk lid der Joodsche gemeente en wij waren het volmaakt eens om te besluiten, dat deze redevoering inderdaad een niet te rechtvaardigen beleediging is aan de Katholieke Kerk en haar Hoofd.

„Ik heb ook den moed u openlijk te verklaren, dat ik uit het diepste mijner ziel afkeur de grove aanvallen, die dagelijks zekere liberale bladen tegen het Catholicisme doen. Ik kan u in alle waarheid verzekeren, dat alles wat ik heb leeren kennen van het Catholicisme, strekt tot zijn eer.

„Ik heb de gelegenheid gehad, de hooge beschaving en de verdraagzaamheid van katholieken te bewonderen. Priesters, professoren en katholieke geneesheeren, die ik geraadpleegd heb, hebben mij, ofschoon wetend dat ik een jood was, steeds de grootste welwillendheid en humaniteit betoond.

„Ik geef u verlof van deze regelen gebruik te maken waar en wanneer gij het zult willen.

ARTHUR SACHS.
doctor in de philosophie.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Z.D.H. Mgr. M. G. VUYLSTEKE heeft reeds aan alle 8 parochies op het eiland Curaçao zijn eerste bezoek gebracht. Overal werd de nieuwe Bisschop met groote vreugde ingehaald en zoo plechtig mogelijk ontvangen. Deze inhuldiging geschiedde telkens des Zondags vóór het Lof. Alleen op Westpunt had deze plechtigheid Maandag 14 October, en op S. Willibrordo Dinsdag, 15 October, plaats.

Daags na de inhuldiging heeft Monseigneur in elke parochie de H. Mis gelezen onder grooten toevloed van geloovigen, van wie velen tot de H. Tafel naderden. Ook werden alle scholen in de buitendistricten bezocht en de kinderen geëxamineerd.

Al de Katholieken van Curaçao, ook die het verst af wonen, hebben dus reeds spoedig gelegenheid gehad met hun nieuwen Bisschop kennis te maken.

Welkom!

Zondagmorgen zal de Zeereerw. Pater JACOBUS VAN BAARS, Rector van het St. Elizabeths-Gasthuis, met de *Prins der Nederlanden* van zijn verlof naar Nederland terugkeeren. Wij heeten Z.W.Eerw. recht hartelijk welkom.

Ook aan de Eerw. Zusters IDA en ODRADA, bestemd voor de R. K. Ziekenverpleging, roepen wij een hartelijk „Welkom op Curaçao!" toe.

Koperen Priesterfeest.

Het is wel geen gewoonte een koperen Priesterfeest in ons blad te vermelden, maar wij meenen een uitzondering te mogen maken nu het geldt het twaalf en een halfjarig Priesterfeest van een bescheiden maar zeer verdienstelijken zoon van Curaçao, den Weleerw. Heer ANTONIUS, GERARDUS ELLIS, Pastoor van Sta. Cruz op Aruba.

Dinsdag, 29 November herdenkt Z.Eerw. den dag waarop hij voor twaalf en een half jaar geleden de H. Priesterwijding mocht ontvangen uit de handen van Mgr. VAN BAARS z. g. De nederige Priester en ijvervolle Herder wenschte dezen dag te vieren te midden van zijn volk.

Wij meenen dan den velen vrienden en vereerders van Pastoor ELLIS op Curaçao, Aruba en Bonaire een dienst te bewijzen met dezen voor Z.Eerw. zoo heuglijken datum even te vermelden.

Van harte hopen wij, dat Pastoor ELLIS ook nog zijn zilveren, en zijn gouden Priesterfeest mogen vieren, maar wenschen ZEerw. toch reeds hartelijk geluk op dit zijn koperen feest, onze gelukwenschen ook uitstrekkend tot zijn geachte Familie.

Kerkwijding.

De Apostolisch Vicaris heeft hedenmorgen persoonlijk de gerestaureerde Kathedraal ingezegend, waarna Z. D. H. een toespraak hield tot het volk en de H. Mis semi-pontificaliter opdroeg.

Onder deze gelezene H. Mis droeg ook de Zeereerw. Pater ST. v. D. PAVERT, aan het altaar van den H. Jozef een H. Mis van dankbaarheid op.

Examen.

Verleden Zaterdag legde de Eerw. Zuster MARIA ZENOBIA (Mejuffrouw J. R. SNELS uit Goirle N. B.) met goed gevolg het examen af voor het diploma als onderwijzeres 4de klasse.

Deze week, Donderdag en Vrijdag, legde de Heer LEONEL CONNER, van St. Martin, met goed gevolg examen af voor het diploma als onderwijzer 3de klasse.

De Eerw. Frater CANUTUS slaagde hedenmorgen eveneens voor de akte Engelsch, en de Eerw. Frater THEOFRIDUS voor de akte Spaansch.

Aan allen onze hartelijke gelukwenschen.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen van den Heer MANRIQUE CAPRILES, Agent der *Nationale Levensverzekeringbank*, een wandkalender voor 1911.

Oorlogsschepen.

Woensdagmorgen liep de Duitsche Kruiser *Freya* onze haven binnen, komende van Pto. Cabello.

Het schip behoort tot de groote kruisers, is 105 M. lang, 17.6 M. breed en heeft 6.6 M. diepgang. Het pantser is 100 mM. dik. Het is bewapend met: 2 kanonnen van 21 cM. kaliber, 6 van 15 cM., 10 Snelvuurgeschut van 8.8 cM. 4 Mitrailleuses en 3 torpedolanceerbuizen. Het is in 1897 van stapel geloopen.

Dezer dagen wordt hier ook de *Hansa*, een Duitsch oorlogsschip van dezelfde type, verwacht.

Hooge Gast.

In het Militaire Hospitaal is onder behandeling gekomen Zijne Hoogheid Prins FRIEDRICH ZU SCHLESWIG-HOLSTEIN-SONDERBURG-GLUCKSBURG, dienende als Luitenant ter zee aan boord van S Ms. *Freya*. Zijne Hoogheid is veel beter en zal spoedig de reis kunnen vervolgen.

Hij is 'n neef van den Duitschen Keizer, daar zijn moeder een zuster is van H. M. de Keizerin.

Op Bezoek.

De Gouverneur bracht Donderdagmorgen, vergezeld van zijn militairen adjudant, een bezoek aan het Militaire Hospitaal en aan het Pensionaat Welgelegen.

Diner.

Gisteravond werd er ten Gouvernementshuize een diner gegeven ter eere van de Duitsche Officieren.

„Prinses Juliana."

Het stoomschip „Prinses Juliana" is na een voorspoedige reis, twee dagen vroeger dan de Directie verwachtte, Zondag 20 November rechtstreeks van Nederland hier aangekomen, bemand met 20 koppen. Het heeft op reis nu juist geen kalme zee gehad, maar met ware zeemanskunst is het door den kapitein en zijn flinke stuurlieden en machinisten behouden overgebracht, ofschoon er eenige kleine defecten aan de machine outstonden. Het zal nu tot Donderdag a.s. aan de werf van de Handel- en Industrie-Maatschappij „Curaçao" liggen, ten einde er eenige kleine veranderingen te ondergaan, welke wegens het spoedvertrek uit Rotterdam daar niet konden geschieden.

Donderdag of Vrijdag vertrekt dan het stoomertje naar Trinidad om nog een verdere reparatie te ondergaan en zal dus eerst medio December den interkoloniale dienst kunnen openen.

Het is wel een klein tegenvallertje, dat de stoomboot niet aanstonds na aankomst in gebruik genomen kan worden. Maar het valt toch ook niet te verwonderen, dat er eenig defect aan de machine moest ontstaan bij een transatlantischen tocht van 24 dagen, waarvoor het bootje niet berekend is.

Op zich zelf is het een zeer net bootje, wat in het gebruik ten volle een ieder zal bevredigen. Vooral meenen wij de luxe-hut van den Heer Gouverneur, de rook- en eetsalons, van eerste zoowel als tweede klasse, te mogen roemen als bizonder ruim, luchtig en geriefelijk ingericht. In de rooksalon eerste klas hangt een zeer mooie schilderij van Hare Majesteit de Koningin met Prinses Juliana op de arm, volgens de bekende voorstelling.

Het geheel maakt een uitstekenden indruk en nu de exploitatie aan den K. W. I. M. werd toevertrouwd mogen wij erop rekenen, dat alles ook net en zindelijk zal gehouden worden en de pasagiers goed zullen worden bediend.

Hr. Ms. Utrecht.

H. M. *Utrecht* is gistermorgen uit Suriname alhier teruggekeerd en zal, naar wij vernemen, a. s. Maandag weer vertrekken met bestemming naar Bermuda, alwaar het schip eenige belangrijke reparatiën zal ondergaan, waarmee ongeveer twee maanden gemoeid zullen zijn.

Marktberichten.

Aan een geregelde publicatie der marktprijzen onzer uitvoerartikelen schijnt toch meer vast te zitten dan wij wel dachten. De heeren exporteurs en belanghebbenden worden beleefd uitgenoodigd tot een vergadering op Donderdag a.s. des avonds half acht in de vergaderzaal der „Curaçaosche Maatschappij" binnen het Fort Amsterdam, huis No. 2.

De Commissie benoemd om plannen te beramen en voorstellen te doen omtrent de meest geschikte wijze waarop marktberichten betreffende onze uitvoerartikelen kunnen worden gepubliceerd, zullen alsdan verslag uitbrengen van hare verrichtingen.

Onnoodig achten wij het alle belanghebbenden en belangstellenden aan te sporen deze vergadering bij te wonen.

Het geldt hier de volksindustrie van Curaçao.

Onze Financien.

De totaalopbrengst der *belastingen* van het eiland Curaçao is tot dusverre nog al meegevallen.

9/12 der raming was: f 258,975
De opbrengst bedroeg: f 309.638.19½
Dus meer dan de raming f 50,663.19½

Dit overschot is vooral te danken aan de accijnzen, die ruim f 40,000 boven de raming liepen, en aan de grondbelasting, welke de raming met bijna f 10,000 overtrof.

De *Inkomsten van onderscheiden aard* bedroegen gedurende de verloopen 9 maanden van dit jaar f 72.110.83 of ± f 1000 meer dan geraamd was.

Op de overige eilanden bleven de *belastingen* zoowel als de overige Inkomsten over het algemeen onder de raming, zoodat daar ± f 20,000 moet worden ingehaald.

Officieele Berichten.

Aan den brigadier bij de brigade marechaussee, R. WESTERS, is tot herstel van gezondheid, veertien dagen verlof verleend.

Met ingang van 1o. Januari 1911 zijn voor den duur van twee jaren benoemd tot Voorzitter en plaatsvervangend Voorzitter van den Krijgsraad in deze kolonie, respectievelijk de heeren Mrs. A. G. WOLF en C. S. GORSIRA, leden van het Hof van Justitie in deze kolonie.

Aan den brigadier bij de brigade marechaussee alhier, R. W. FALKAMA, is tot verder herstel van gezondheid, drie maanden verlofsverlenging verleend.

Aan den assistent-opzichter bij den vuurtoren te Boca Spelonk op Bonaire, R. F. A. HARMS, is tot verder herstel van gezondheid, eene laatste verlofsverlenging voor den tijd van vier maanden verleend.

Aan den heer J. L. C. MONSANTO, griffier enz. op St. Eustatius, is veertien dagen verlof verleend, ten einde zich herwaarts te begeven tot het ondergaan van het bij de verlofverordening voorgeschreven geneeskundig onderzoek en zijn de volgende heeren belast met de werkzaamheden van den heer MONSANTO: M. W. T. CRUGER, kweekeling bij het openbaar onderwijs op St. Eustatius, met vergunning om de funtiën van kweekeling te blijven vervullen, met de werkzaamheden van Griffier van den Raad van Justitie en het kantongerecht, Secretaris van den Raad van Politie en Adjunct-Yker; P. T. S. KRAFFT, wd. Ontvanger, met vergunning om de functiën verbonden aan de door hem thans aldaar bekleede ambten te blijven vervullen, met de werkzaamheden van Hypotheekbewaarder en scheepsmeter; en B. I. MUSSENDEN met de werkzaamheden van Koloniaal schrijver en klerk der posterij aldaar.

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

105 ratten
75 muizen.

Nederland.

Tweede Kamer.

Phosphaatmijnen.

Schriftelijk beantwoorde vragen.

Door den heer Hugenholtz zijn de volgende vragen ingezonden betreffende de phosphaatmijnen te Santa Barbara op Curaçao.

1. Is de Minister bereid aan de Kamer inlichtingen te verstrekken omtrent den huidigen stand van het deskundig onderzoek naar den rijkdom der phospaatmijnen te Santa Babara?

2. Is het waar, dat de met dat onderzoek belaste ambtenaar zijn arbeid heeft moeten staken, omdat de eenige boor, die bij naar die afgelegen streken had meegenomen, gebroken is?

3. Kan de Regeering mededeelen, wanneer zij vermoedelijk in staat zal zijn, om aan de Kamer voorstellen te doen tot onteigening der bedoelde mijnen?

Op de eerste twee dezer vragen heeft de Minister van Koloniën, de heer De Waal Malefijt, geantwoord, dat bij gebrek aan de noodige gegevens, noch omtrent den huidigen stand van het op 12 April jl. aangevangen deskundig onderzoek ter voorbereiding van de onteigening van de phosphaatmijnen der plantage Santa Barbara op Curaçao, noch aangaande de in de tweede vraag bedoelde bijzonderheid eenige mededeeling kan worden gedaan, doch dat ter zake inlichtingen worden ingewonnen bij het Koloniaal Bestuur.

De derde vraag wordt door den Minister ontkennend beantwoord.

Kustverdediging.

In een drietal artikelen heeft J. J. M. D. in *De Maasbode* naar aanleiding van de voorstellen tot verbetering der kustverdediging getracht de tegenstanders te overtuigen van de dringende noodzakelijkheid en van de mogelijkheid onzer kustverdediging.

De schrijver bespreekt eerst de financieele zijde van het vraagstuk. Een uitgave van 40 millioen is geen kleinigheid voor ons vaderland, maar onze geschiedenis leert, dat in de tijden, waarin onze militaire macht op haar toppunt van sterkte was en waarin onze vloot de zeeën beheerschte, onze handel het levendigst was en onze industrie bloeide.

De schrijver concludeert dan ook, dat de gelden, besteed aan militaire doeleinden geenszins „weggesmeten" zijn of tegenstrijdig met de sociale belangen van ons volk, maar dat zij nuttig zijn op de eerste plaats wegens hun rechtstreeksch voordeel, op de tweede plaats, omdat zij ons het behoud waarborgen van onze hoogste nationale bezittingen: onze onafhankelijkheid en onze welvaart!

In de tweede plaatst behandelt de schrijver in *De Maasbode* de vraag, of het dringend noodzakelijk is, dat onze kustverdediging zoo spoedig mogelijk in orde gebracht worde.

„Nederland zou in een oorlog gewikkeld kunnen worden:

1o. Indien een of andere mogendheid zich van ons grondgebied of onze koloniën wilde meester maken.

2o. Indien in een oorlog tusschen twee of meer Staten onze neutraliteit geschonden wordt."

Voor het eerste geval behoeven wij volgens den schrijver niet te vreezen. Noch Duitschland, noch Engeland, nog eenige andere mogendheid behoeven wij op dit oogenblik van zoodanige veroveringsplannen te verdenken, hoewel de mogelijkheid van een oorlog met een van beide genoemde rijken geenszins buitengesloten is, waarom dus onze kustverdediging in orde behoort te zijn.

En wat het tweede getal betreft, de schrijver meent, dat ons land door zijn ligging beslist zal gemengd worden in een eventueelen oorlog tusschen Engeland en Duitschland. Weten wij echter onze neutraliteit te handhaven, dan zal onze vrede

niet verstoord worden. Op de vraag: „Is nu een oorlog tusschen Duitschland en Engeland een dreigend gevaar?" antwoordt de schrijver:

„Laten wij de beantwoording dezer vraag over aan gezaghebbende mannen als den Engelschen minister van Oorlog Haldane als hij zegt! „daar is slechts één vonk noodig om den grooten oorlogsbrand te ontsteken"; en aan Duitschland's Keizer wien men ter gelegenheid der groote legermanoeuvres deze woorden in den mond heeft gelegd: „als er oorlog komen moet dan maar nu, want wij zijn gereed!"....

Zijn ook wij gereed in dien oorlog onzen plicht te doen?

Caveant consules!

Dat de Regeering er voor zorge!".

Ten slotte geeft de schrijver een antwoord op de door hem gestelde vraag: „Is ons land te verdedigen tegen een aanval van zeezijde?"

Alle ernstige deskundigen en militaire deskundigen bevestigen deze vraag met een volmondig „ja!" En voor hen, die aan deze verklaring niet genoeg hebben, wijst de schrijver allereerst op onze natuurlijke bondgenooten: de zee met haar banken en ondiepten langs de kust, onze kusten, die elke landing van een vijandelijke vloot onmogelijk maken, en ons klimaat, dat voor vreemdeliggen zeer gevaarlijk is.

Maar aan die natuurlijke bondgenooten hebben we niet genoeg.

Onze zeegaten moeten en kunnen verdedigd worden, als er slechts het noodige materieel voorhanden is en de forten in gereedheid zijn. Drie groote havens, Amsterdam, Rotterdam en Den Helder, moeten door pantserforten worden beveiligd. Dringend noodzakelijk is de aanleg van een nieuw pantserfort aan den Hoek van Holland, te IJmijden en nabij Den Helder. Kunnen de twee eerstgenoemde havens door twee pantserforten voldoende worden verdedigd, voor Den Helder eischt de schrijver bovendien een flink eskader van pantserschepen en torpedovaartuigen, bestemd om actief op te treden.

De schrijver besluit:

„Aangezien dus de verdediging onzer zeegaten zeer wel mogelijk doch niet noodzakelijk is; in de verdediging onzer havens gemakkelijk op afdoende wijze is te voorzien en de kustlijn van Holland eveneens tegen een overval beschermd kan worden, mogen wij veilig besluiten, dat onze kustverdediging geen utopie is, maar een bereikbaar ideaal, tot welke verwezenlijking zoo spoedig mogelijk alle krachten dienen te worden aangewend."

De oud-Ministers van Marine W. J. Cohen Stuart schreef in no. III der bij W. P. van Stockum en Zoon te 's-Gravenhage verschijnende „Brieven over marine-beheer" een opstel over De Regeeringsvoorstellen in zake kustverdediging.

In den aanvang van zijn geschrift zegt de oud-Minister:

„Nauwelijks was de bespreking der voorstellen in de dagbladpers begonnen, of er rees verschil van meening over de vraag, of die voorstellen verband houden met geruchten van voorvallen, die, ten rechte of ten onrechte, de aandacht van het publiek, ook van ver over onze grenzen, op Nederland's internationale stelling hebben gevestigd.

Dat de gedachte aan het bestaan van zoodanig verband gerust kan worden ter zijde gelaten, kan blijken uit tal van uitingen, aantoonende, dat in militaire kringen reeds lang vóór het jaar 1904 de overtuiging was gerijpt, dat verbetering der kustverdediging ter hand moet worden genomen; de Commissie, op wier rapport, blijkens der verklaring der regeering, de voorstellen steunen, ontving dan ook reeds in Augustus 1903 de opdracht tot het uitbrengen van advies.

Dat voorts de vermeende voorvallen van buitenlandsche inmenging niet noodig waren, om de regeering tot het indienen dezer voorstellen te nopen, wordt duidelijk, als men bedenkt, dat de minister van marine, die thans als de meest belanghebbende der bewindslieden, die het ontwerp mede onderteekenden, kan worden beschouwd, als lid der commissie tot het tot stand komen van het rapport van September 1904 heeft medegewerkt.

Het verloop van bijna zes jaren tusschen het uitbrengen van het rapport, waarop de voorstellen steunen, en de indiening der voorstellen zelve, mag geenszins leiden tot de gevolgtrekking, dat de behoefte aan verbetering der weermiddelen aan de zeezijde niet steeds is erkend geworden; het genoemde uitstel wordt voldoende verklaard uit het volgende:

1o. de militaire ministers in het kabinet De Meester vonden geene vrijheid tot verwezenlijking van de in het rapport uitgesproken wenschen voorstellen te doen, maar meenden tot voorziening in de behoeften aan verbetering, welker bestaan zij niet ontkenden, een andeweg te moeten inslaan.

2o. Aan de thans aanhangige voorstellen is verbonden de bezetting van de zeefronten der kustversterkingen door personeel der marine, welke gewichtige maatregel uit den aard der zaak eenigen tijd ter voorbereiding heeft gevorderd.

Na deze algemeene beschouwingen over onze kustverdediging geeft de schrijver een aantal opmerkingen ten aanzien van de verschillende zeegaten in het bijzonder.

Buitenland.

FRANKRIJK

De spoorwegstaking in de Fransche kamer

—In de Fransche Kamer werden onlangs de interpellaties over de spoorwegstaking voortgezet. Briand verklaarde o. a.: „Ik heb gezegd, dat de staking door toedoen van zekere leiders een oproerig en anarchistisch karakter moest verkrijgen, maar van af de eerste dagen heb ik hen van de groote meerderheid der spoorwegarbeiders, die er de Regeering dankbaar voor zullen zijn, losgemaakt."

Briand gaf vervolgens verslag van de onderhandelingen en zeide, dat de Regeering tot op het laatste oogenblik in contact stond met de afgevaardigden van het syndicaat. De staking werd te kwader trouw uitgeroepen. Men moest er zich aan gaan wennen, om wanneer arbeiders hun gegeven woord breken, te erkennen dat zij ongelijk hebben.

In het debat dat verder werd voortgezet en waaraan Jaurès en Millerland deelnamen, ging Barthou op verschillende détails in en brandmerkte de steeds toenemende verbittering der socialisten tegen Briand. Jaurès zeide, dat wanneer de staking na de bijeenkomst der Kamers was uitgebroken de meerderheid van het parlement de spoorwegmaatschappijen zeker tot toegeven zou hebben gedwongen. Hij verwijt Viviani, Millerand en Briand, dat zij vroeger aan de arbeiders beloofden met hen te zullen strijden voor het stakingsrecht, dat door de wet geheiligd is. Verder bestrijdt hij de meening, dat er een complot in het spel was. Jaurès leest daarop passages voor uit redevoeringen van Briand, die hem voor het gerecht hadden kunnen brengen (levendig applaus en ovaties bij de uiterste linkerzijde). Hij houdt vol, dat er verschil van meening is in het Kabinet; waarop Briand herhaalt, dat het geheele ministerie solidair is. (Uitroepen: Viviani!)

Jaurès volhardt bij zijn geloof aan het aftreden van Viviani. Men heeft gezegd, aldus spreker, dat Viviani het Kabinet zou verlaten, opdat de regeering kon optreden. (hevig tumult). Ik heb den Minister van Arbeid gewaarschuwd, dat ik deze verklaring in de Kamer zou afleggen, en de Minister had hier geen enkel bezwaar tegen.

Onder groote beroering in de Kamer roept Briand uit: Ik heb het recht aan Jaurès te vragen, waarop hij steunt bij die zoo beleedigende en schandelijke verzekering, dat een Minister zijn ontslag zou nemen, omdat zijn collega's in den dienst van het geld en van de reactie zouden staan." Jaurès hervat zijn uiteenzetting te midden van het verontwaardigde gestamp van het centrum en de linkerzijde, zoodat men slechts enkele losse fragmenten van zijn rede kan opvangen, waarin hij verklaart, dat het feit van den eerbied der Katholieke journalisten voor Briand wel tot het vertrek van Viviani moet leiden.

Viviani neemt nu het woord en erkent dat hij vroeger met Jaurès in de couloires gesproken heeft; hij verklaart echter niets te hebben gezegd, dat Jaurès het recht kon geven tot de gevolgtrekking, dat hij 't met hem eens was. „Ik voeg er aan toe, dat ik, als er tusschen mij en Briand geen overeenstemming bestond, ik dit toch zou hebben verzwegen, omdat er oogenblikken zijn, waarop een vertrek gelijk staat met een vlucht. Jaurès heeft het recht niet te zeggen, dat ik van meening veranderd ben naar gelang der omstandigheden. Viviani zal tot de rechtbanken terugkeeren om er de arbeidersklasse en de stakers te verdedigen." — Jaurès: „Viviani zelf maakt een toespeling op zijn aanstaand aftreden!"

Briand herneemt het woord onder luid rumoer der uiterste linkerzijde. Hij haalt nog eens de geschiedenis der staking op om aan te toonen, dat er revolutionnaire daden en sabotage gepleegd was. „Men moet niet vergeten, dat de maatschappij een recht heeft om te leven" (applaus bij het centrum en een gedeelte der linkerzijde).

De Regeering, zoo vervolgt Briand, wist en had het recht te veronderstellen, dat de staking ernstig zou worden en daaruit putte zij de bevoegdheid, om, in overeenstemming met de wet, buitengewone maatregelen te nemen. Men maakte gebruik van de legerwet onder omstandigheden, die veel van onze vaderlandsliefde vergde. Een land kan zijn grenzen niet open laten. (Applaus bij centrum, links en rechts.) Als het noodig geweest ware haar toevlucht te nemen tot onwettigheid zou de Regeering het gedaan hebben." (Langdurig lawaai en applaus bij het centrum, de rechter- en een deel der linkerzijde schijnen als door een aanval van epileptie getroffen. Er wordt geschreeuwd: Aftreden! Men slaat op de lessenaars, brult en werpt brochures met Briand's redevoeringen over de algemeene werkstaking in de lucht.)

Briand blijft nog een half uur op de tribune als mikpunt voor de beleedigingen van een deel der linkerzijde en der uiterste linkerzijde. Te zeven uur 25 verlaat hij de tribune aan den voet waarvan tal van afgevaardigden zich groepeerden. Briand bereikt de bank der Ministers, die hem de hand drukken. (Applaus bij het centrum en een deel der linkerzijde, herhaalde uitbarstingen van woede bij een deel der linker- en de uiterste linkerzijde).

De opwinding, zoowel binnen als buiten het parlement, is buitengewoon. Alle Ministers zijn aanwezig. De president der Kamer, Brisson, leest de ingediende moties voor.

Verschillende sprekers voeren het woord over de ingediende moties.

Briand zeide: Het tumult waarmede mijn verklaringen ontvangen werden, hebben mij belet mijn gedachten geheel uit te spreken. Wanneer ik dit had kunnen doen, zouden alle goede Franschen begrepen hebben, wat ik wilde en zouden die uitbarstingen van hevigen toorn niet hebben plaats gehad.

Ik heb dan gezegd: Er zijn van die ernstige oogenblikken, waarop een regeering genoodzaakt wordt haar toevlucht te nemen tot buitengewone maatregelen, maar ik heb er tevens bijgevoegd, dat gelukkig alles volgens de wet heeft kunnen geschieden.

Vervolgens sprak Briand over de algemeene politiek. Hij herinnert er de republikeinsche meerderheid aan en verklaarde nog eens opnieuw, dat hij een algeheel vertrouwen eischte, en geen vertrouwen met hinderlagen. Gij hebt, — aldus gaat Briand voort — mij uw vertrouwen eerst geschonken, nadat gij mij gesteld zaagt voor ernstige dingen, die ik niet kon voorzien. Intusschen heeft de regeering er steeds de aandacht op gevestigd, dat zij niet anders wilde dan recht voor allen. Ik kom tot u, nadat de orde weer hersteld is, zonder ook met maar één vlek bloed mijn handen besmet te hebben, zonder dat ik buiten de wet behoefde te gaan, en nu vraag ik u weder het oude vertrouwen. Indien gij weigert zal de „dictator" zich buigen, maar indien gij mij ten val wilt brengen, dan vraag ik u dit ruiterlijk en open te doen.

(Toejuichingen, behalve aan de uiterste linkerzijde en op eenige banken van de rechtsche linkerzijde).

Frankrijk treedt na de ernstige dingen, welke het doorgemaakt heeft, in de oogen der wereld grooter dan het was te voorschijn. En nu wend ik mij tot u, die de meerderheid dezer Kamer vormt. De regeering kan niet uit het parlement gaan met een onvolledig en twijfelachtig vertrouwen, omdat zij dan niet het hoofd kan bieden aan zekere gebeurtenissen.

Gij roept dat de regeering reactionnair is. Welnu, werpt haar omver, maar laat uw optreden het volle daglicht zien."

Nadat Briand zijn rede uitgesproken had, werd hij door alle minister gelukgewenscht. Uit het centrum en een gedeelte der linkerzijde klonk een dubbel salvo van toejuichingen.

De door de regeering niet aanvaarde motie van orde wordt nu met 384 tegen 170 stemmen verworpen.

De motie van Guesde waarin geëischt wordt den minister president Briand in staat van beschuldiging te stellen, wordt verworpen met 503 tegen 75 stemmen.

Briand vraagt nu stemming over de motie Raynaud, waarbij vertrouwen in de regeering wordt uitgesproken, en de daden der regeering worden goedgekeurd. Hij stelt voor, de vertrouwensquaestie eerst te behandelen.

Het eerste deel der motie, luidende, „de Kamer veroordeelt de daden van sabotage en geweldpleging als anti–patriotisch", wordt nu aangenomen met 521 tegen een stem; het tweede deel, waarbij de houding der regeerigg wordt goedgekeurd, met 415 tegen 116 stemmen. De motie van vertrouwen wordt aangenomen. (Bravo's op verschillende banken).

Het laatste en derde deel der motie luidde aldus: „De Kamer spreekt haar vertrouwen uit in de regeering wat betreft het binnen de perken van orde en wet behartigen der belangen van de arbeiders, van de vrijheden en levensbelangen van het land."

De meerderheid, die het ministerie Briand ten volle haar vertrouwen toezegde, bestond uit 52 radicaal-socialisten, 77 gematigd liberalen, 70 leden der democratische linkerzijde, 9 onafhankelijke socialisten, 71 rechtsche republikeinen, 24 clericalen, 14 wilden en 3 leden van rechtsch. De minderheid bestond uit 75 radicaal-socialisten, 13 gematigde radicalen, 75 partijsocialisten, 3 leden van rechts en 1 wilde.

Het opvallendst bij deze stemming is het geheele uiteenvallen der radicale partij. Aangezien de stemming een principieele en duurzame stellingname ten opzichte van de algemeene politiek van het Kabinet beteekenen, is dit laatste in het vervolg voor een groot deel, door het belangrijke verlies aan radicaal-socialistische stemmen van de hulp der rechtsche republikeinen afhankelijk, zoodat Briand al zijn best zal moeten doen om deze vrienden te behouden.

Het Kabinet–Briand moest ten slotte aftreden.

Na den gehouden Ministerraad begaf Briand zich naar het Elysée om president Falliéres het ontslag van het ministerie aan te bieden.

Bij het begin van den ministerraad dankte Briand zijn ambtgenooten voor het bewijs van sympathie dat zij gedurende de laatste Kamerdebatten hadden gegeven.

Hij voegde er bij dat de laatste ernstige gebeurtenissen de regeering stelden voor nieuwe problemen, over wier oplossing nog niet door het Kabinet had kunnen worden beraadslaagd. Het Kabinet was in de Kamer bloot gesteld aan hevige aanvallen; de Kamer deed deze beschuldigingen recht wedervaren en de republikeinsche meerderheid betuigde haar vertrouwen in de regeering. Evenwel zijn de omstandigheden thans verschillend van die toen president Fallières, Briand had opgedragen een ministerie te vormen. Het komt derhalve Briand voor, dat het de beste interpretatie is der republikeinsche constitatie om thans het woord te laten aan president Eallières.

De ministers waren het met deze zienswijze van wijze van Briand eens en onderteekenden hun ontslagaanvrage.

President Faillières droeg de vorming van een nieuw ministerie op aan Briand, die deze opdracht aannam.

„Le Masque de Fer" in de „Figaro".

—Gedurende de zitting van Zaterdag heeft de heer Briand, die niet meer te verstaan was, zich vóorover moeten buigen om zijn redevoering aan de stenographen te dicteeren.

Advertentien.

Drukker:

B. L. BOGAERS.